

Fredericia, den 26. november 2020

Hørings svar til L 77 Forslag til lov om aflivning af og midlertidigt forbud mod hold af mink

Tak til Miljø- og Fødevarerudvalget for muligheden for at komme med bemærkninger til lovforslaget.

Indledning

Alle retsakter bygger på en forfatning. Forfatningen er borgernes værn mod statens og regeringens vilkårlige magtudøvelse. Når statsministeren på et pressemøde udsteder en ordre om, at alle mink skal aflives, og det så viser sig, at der ikke er hjemmel, så er der tale om et brud på forfatningen. Når statsministeren ikke straks tilbagekalder sit dekret, så er der tale om et brud på forfatningen – og nu med fortsæt.

Alle indgreb mod borgerne skal have hjemmel. I dette tilfælde må man forstå, at statsministeren har ageret uden hjemmel, men fastholdt dekretet om, at alle mink skal aflives. Jeg er ikke bekendt med nødretsgrundsætninger i forhold til forfatningen, men vi tør selvfølgelig snart ikke udelukke noget.

Dette lovforslag har til formål at råde bod på mink-skandalen. Derfor burde lovforslaget jo faktisk udstedes med tilbagevirkende kraft, fordi det nu er uklart om lovforslaget (når det træder i kraft) angår de mink, der er tilbage på ikrafttrædelsestidspunktet, eller loven også angår mink-aflivningerne, der foregik i begyndelsen af november 2020?

Når dette kombineres med, at det af lovforslaget fremgår, at forbuddet ikke vurderes at være ekspropriativ, så er det enten udtryk for, at man ikke har spurgt embedsværket eller regeringen fortsat har en meget ringe forståelse for, hvordan grundloven skal læses og forstås.

Vi glemmer ikke, at Bæredygtigt Landbrug blev udråbt som de værste af de værste da mange af vores medlemmer stædigt holdt fast i at pløje randzonerne op. I dag er randzonerne væk, fordi regeringen indså, at de var ekspropriative og ikke rigtig gav det store miljømæssigt. I denne sag er vi på linje med resten af Danmark dybt chokerede. Denne sag drejer sig ikke om mink, men derimod om borgerrettigheder. Bæredygtigt Landbrug var altså ikke forbrydere, men derimod fremsynede borgerrettighedsforkæmpere.

Hvis det er sådan, at statsministerens ulovlige dekret skal lovliggøres, så burde loven som minimum 1) være udstedt med det præcise indhold af statsministerens dekret, 2) udstedes med tilbagevirkende kraft, 3) anerkende, at indgrebet er ekspropriation, 4) fastlægge rammerne for fastsættelse og udbetaling af erstatning og 5) angive omfanget af erstatning for ikke-økonomisk skade, jf. EMRK.

Hvis det her ud over er opfattelsen, at man vil stoppe minkproduktion i Danmark, så må man jo udstede et selvstændigt lovforslag, der forbyder minkproduktion. Et sådan forbud kan dog ikke opfattes som midlertidigt – man kan ikke slå folk eller mink ihjel og genoplive dem 1 år senere – det er ikke muligt. Denne lov genskaber desværre ikke retsordenen eller tilliden til retsstaten, desværre.

Om høringen

Lovforslaget har som bekendt ikke været i offentlig høring. Forklaringen på den manglende høring er, at der er akut behov for at vedtage de tiltag, som lovforslaget indeholder. Forklaringen på, at forslaget desuden ikke er blevet sendt i høring samtidig med fremsættelsen er, at forslaget ønskes behandlet hurtigst muligt.

Der er lavet en vejledning i, hvordan man sikrer kvaliteten af lovgivningsprocessen. I vejledning om lovkvalitet står der¹:

"Det er også et selvstændigt mål at sikre, at de berørte parter inddrages i udarbejdelsen af lovgivning, som vedrører deres forhold.

Bl.a. på denne baggrund bør der – som alt overvejende hovedregel – foretages høring over lovudkast – medmindre f.eks. lovforslaget bygger på en betænkning, der har været i høring, eller tidsmæssige grunde er til hinder for det." (side 189)

[...]

Er det af tidsmæssige grunde ikke muligt at iværksætte en høring over et lovudkast før fremsættelsen for Folketinget eller er det nødvendigt for at hindre spekulation (hamstring), der kunne modvirke formålet med loven i tidsrummet fra lovforslagets fremsættelse og indtil kundgørelsen af den vedtagne lov, bør høring i stedet foretages samtidig med fremsættelsen. Der er imidlertid betydelige ulemper forbundet med en sådan fremgangsmåde." (side 190)

Sagt med andre ord, bør høringen foretages samtidig med fremsættelsen, hvis høringen af tidsmæssige grunde ikke kunne foretages inden fremsættelsen af lovforslaget.

En offentlig høring burde være sat i gang samtidig med fremsættelsen af lovforslaget, som det også står i vejledningen. Den hastende karakter af vedtagelsen kan ikke begrunde, at offentligheden ikke kan komme med bemærkninger i tidsrummet fra 10. november 2020 og 30 dage frem, hvor lovforslaget skal 3. behandles.

Aflivning af erhvervet

Selvom lovforslaget tilsyneladende er et midlertidigt forbud mod hold af mink frem til 31. december 2021, medfører lovforslaget de facto en nedlæggelse af hele minkerhvervet. Det er utopi at tro, at erhvervet kan genetableres efter forbudsperiodens udløb. Alle avlsdyr er væk, der bliver ikke produceret foder, burer og maskiner, salgsstedet (Kopenhagen Fur) er nedlagt, specialiserede dyrlæger og landmænd er omskolet, uddannelserne nedlagt, osv.

Alle forudsætningerne for, at erhvervet kan genetableres er således fjernet og det er ikke muligt at etablere et professionelt minkerhverv på den anden side af forbudsperioden.

Ekspropriationsbetragtningerne

Når det fremgår af lovforslaget, at nedlæggelsen af et helt erhverv, ikke er ekspropriation, så må det bygge på den præmis, at hele erhvervet allerede er nedlagt (med en ulovlig ordre udstedt af statsministeren). Der er tale om åbenlys ekspropriation beskyttet af EMRK og grundloven.

I bemærkningerne til lovforslaget er der henvist til U 2000.1/2, hvor Højesteret ikke mente, at en sanering af en hjortebesætning var omfattet af grundlovens § 73. Højesterets sagen omhandlede en enkelt avler, der

¹ <https://lovkvalitet.dk/lovkvalitetsvejledningen/6-fra-hoering-til-fremsaettelse>

efter en periode på et år, kunne starte op med en ny besætning. Sagen er derfor meget lidt sammenlignelig, og heldigvis har vi da ikke domme, der angår nedlukningen af et stort og stolt erhverv.

Nedslagtning af raske dyr udenfor zonerne blev besluttet ud fra et *forsigtighedsprincip* og ikke som i højesteretssagen, hvor der var hjemmel til at foretage nedslagtning. I højesteretssagen startede avleren en produktion op igen dagen efter udløbet af den 1-årige forbudsperiode. Det var muligt i højesteretssagen, men det er ikke muligt at genoplive et helt erhverv med den infrastruktur, der nu er væk.

Det er ikke muligt at opbygge produktionen af mink, når solen står op om 1 år. Mink-forbuddet kan derfor ikke sammenlignes med den højesteretsdom, som nævnes i lovforslaget. Hvis loven angik enkelte avlere, så ville det være en mulighed at starte produktionen op igen, men muligheden er ikke til stede, når et helt erhverv lukkes. Højesteretsdommen er desuden konkret begrundet på baggrund af et omfattende syn og skøn, hvilket ikke synes gennemført i lovforslaget.

Ministerens vidtgående bemyndigelse

Som vi forstår det politiske forløb i sagen, foregår der lige nu drøftelser om, hvilken form for erstatning og kompensation minkavlerne skal have, udover den foreslåede tempobonus. Det virker derfor besynderligt, at denne del skal overlades til ministeren, jf. delegationsbestemmelsen i forslagets § 7, stk. 2. Herudover ligger der i forslagets § 4 endnu en meget vidtgående bemyndigelse til ministeren, der giver ministeren lov til at ignorere alle andre love, ved beslutninger der vedrører oplag, nedgravning eller bortskaffelse af aflivede mink. Vi må formode det især gælder reglerne for grundvandsbeskyttelse, men formodentlig også andre bestemmelser, hvor formålet er beskyttelse af miljøet. Det er selvfølgelig betænkeligt at give en så vidtrækkende bemyndigelse til en minister i en lov, der reelt (igen) er egnet til at overskride grundloven.

Erstatning og kompensation

Som nævnt fremgår det af forarbejderne, at regeringen mener, at der ikke er tale om ekspropriation, så det er af regeringens gode hjerte, at minkavlerne alligevel kan forvente en eller anden form for kompensation. Fastsættelsen af reglerne om erstatning eller kompensation er overladt til ministeren. Vi mener ikke det er hensigtsmæssigt at overlade erstatningens størrelse ved en så omfattende ekspropriationslov til en enkelt minister. Man bør overveje at fremsætte dette som et selvstændigt lovforslag.

Det fremgår af forslagets § 7, stk. 1, 2. pkt. at, hvis dyrene er pelset, så bortfalder retten til erstatning for værdien af de pelsede dyr. Der synes således ikke at være taget hensyn til den del af besætningen, der er avlsdyr.

Der er desuden kun tale om erstatning eller kompensation vedrørende selve besætningen. Dermed er der ikke taget stilling til, at minkavlernes livsværk er taget fra dem, og der nu blot står tomme stalde tilbage. Loven træder desuden først i kraft ved bekendtgørelsen i Lovtidende, hvilket tidligst skal ske efter 3. behandlingen af forslaget, der er på dagsordenen den 10. december 2020, hvorfor der er en periode, som loven i princippet ikke tager højde for, nemlig perioden fra den 16. november (og for minkavler i Nordjylland den 9. november) og frem til lovens ikrafttræden, hvor de minkavlere, der har fulgt myndighedernes ulovlige instruks, men ikke har nået at aflive dyrene indenfor tempobonusfristen ikke ved, hvor de står. De har slået deres mink ned i en periode, hvor myndighederne ikke havde hjemmel til at påbyde aflivningen.

Der bør desuden helt grundlæggende ikke være forskel på erstatningsfastsættelsen mellem smittede og ikke-smittede besætninger, da sondringen ikke længere er relevant, når det nu er besluttet, at alle mink, uanset om de er smittede eller ej, skal aflives.

Tempobonus med tilbagevirkende kraft

Det synes problematisk at fristen for tempobonus, som er fastsat i forslagets § 3 for længst er overskredet. Det har været en rodet proces, hvor minkavlere har været dybt berørt af, at myndighederne har udsendt påbud og lokket med tempobonus (uden hjemmel), og der hver dag har været nye forklaringer fra myndighederne i pressen. Det er ikke en ligebehandling af minkavlerne, når dem der følger myndighedernes ulovlige instruks bliver belønnet, og de der vælger at afvente et lovgrundlag så alle følger loven ikke bliver belønnet.

Adgang til private boliger

I forslaget er der lagt op til, at ministeren har meget vidtgående beføjelser og adgang til offentlige, men også private boliger uden retskendelse. I bagklogskabens klare lys, må vi på det kraftigste anbefale, at denne del af loven helt udgår. Der har været eksempler på, at myndighederne har anvendt politiet og militæret mod borgere, uden der var lovhjemmel til stede. Vi mener derfor ikke, at der er tillid nok til systemet til at give ministeren denne vidtgående beføjelse, der ligger i forslagets § 6. Vi mener det vil være mest betryggende for retssikkerheden, at der ikke sker fravigelse af grundlovens § 72 om boligens ukrænkelighed. Der er sket et tillidsbrud i forbindelse med processen for aflivning af mink, så det ville være i alles interesse at denne tillid blev genopbygget, hvilket en fravigelse af grundlovens frihedsrettigheder ikke bidrager til.

Begrundelsen

Det virker besynderligt, at det meste af begrundelsen for indgrebet er henvisninger til den Corona-variation, der hedder Cluster-5, når nu det er kommet frem i medierne, at det ikke var Cluster-5, der begrundede indgrebet. Det virker lidt som om, at lovforslaget ikke er konsekvensrettet i forhold til de skiftende forklaringer. Vi er indforstået med, at det er gået lidt hurtigt, men det er bekymrende at begrundelsen for et så intensivt forslag ikke stemmer overens med de seneste udmeldelser. Man kunne forledes til at tro, at ikke engang myndighederne helt har styr på, hvorfor et helt erhverv skal nedlægges.

Spørgsmål

Nedenfor har vi oplistet nogle spørgsmål til erstatningen/kompensationen, som vi gerne så besvaret i løbet af lovgivningsprocessen:

I relation til ekspropriationen

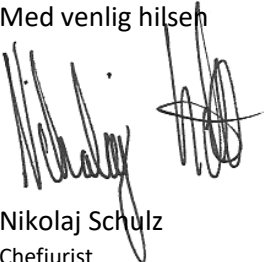
1. Idet vi har svært ved at forestille os en situation, hvor loven ikke har ekspropriativ virkning overfor minkavleren, ønsker vi nogle eksempler på situationer, hvor indgrebet ikke betragtes som ekspropriation?
2. Er det reelt, at minkavlere kan "ligge i dvale" indtil 2022? Dette er forudsat af regeringen i sin vurdering af indgrebets ekspropriationslignende karakter.
3. I tilfælde af ekspropriation – er det så kun virksomheden, eller vil ejeren også kunne afstå hele sin ejendom, inkl. eventuel bolig på ejendommen?
4. Hvornår er ekspropriationstidspunktet for de enkelte minkavlere?

5. Skal der skelnes mellem de minkavlere, der har aflivet dyrene a) inden det kom frem, at der ikke var hjemmel til påbuddet om aflivning eller b) inden vedtagelsen af lovforslaget? I så fald – hvad er forskellen, og er denne rimelig?
6. Lovforslaget berører alene minkavlere, men vil der også være tale om ekspropriation i forhold til følgeindustrien?
7. Hvordan skal eventuelle rettighedshavere behandles – forpagtere, lejere osv.?

I relation til erstatningsfastsættelsen

1. Skal der svares skat af erstatningen/kompensationen?
2. Hvem skal rydde ejendommen? Og hvem skal opfylde eventuelle krav i henhold til miljøgodkendelser?
3. Betales der erstatning for løsøre?

Med venlig hilsen

Nikolaj Schulz

Chefjurist

Bæredygtigt Landbrug

mobil. +45 60 14 12 30

E-mail: nsc@baeredygtigtlandbrug.dk

Web: www.baeredygtigtlandbrug.dk